

Regionstyrelsens svar Demokratiberedningens rapport

Metodologiska reflektioner

Styrelsen instämmer i beredningens reflektion om att beredningen hade behövt mer administrativt stöd från förvaltningarna för att genomföra en tillförlitlig enkätundersökning. Enkäten som ligger till grund för rapporten har flera metodologiska begränsningar, vad gäller urval, bortfall, spridning, frågeformuleringar och tillgänglighet. Urvalet av svaranden kan inte ses som representativt för Västerbottens befolkning. Sammantaget gör begränsningarna det svårt att bedöma representativitet och generaliserbarhet och att resultaten måste tolkas med försiktighet.

Reflektioner kopplat till sakområden

God hälsa och välbefinnande

Styrelsen ser positivt på att de svarande också bedömer det hälsofrämjande och förebyggande arbetet som bedrivs av regionen som fortsatt viktigt. Många av de insatser som föreslås i svaren pågår redan. Västerbottens hälsoundersökningar nämns specifikt vilket inte är förvånande då det är en av regionens äldsta interventioner och därmed välkänd i befolkningen. Förslag om att utöka till fler åldrar har återkommit genom åren och behandlats av fullmäktige. Vissa av förslagen i enkätsvaren rörande god hälsa och välbefinnande berör frågor som kommuner eller skolhuvudmän ansvarar för och styrelsen avstår därför från att yttra sig om dessa synpunkter.

Fysisk aktivitet på Recept, FaR, förskrivs på alla hälsocentraler och inom vissa kommunala verksamheter. Till utbildning i FaR till vuxna respektive FaR till barn inbjuds både regional- och kommunal hälso- och sjukvårdspersonal. Övervägande del av patienterna föredrar aktivitet på egen hand och får genom uppföljning ett bra stöd att göra förändring. Genom samverkan med länets fem Fritidsbanker har möjligheten till stöd vid FaR ytterligare stärkts och regionen har bidragit till fler parasportartiklar i sortimentet. Samverkan mellan vården och lokala aktivitetsarrangörer möjliggörs via lokala FaR-träffar samt aktivitetslistor för respektive kommun.

Jämställdhet:

De förslag som framkommer i rapporten om hur regionen kan stärka jämställdheten ligger i huvudsak väl i linje med de insatser som redan är prioriterade inom regionens arbete. Det gäller bland annat behovet av ökad kunskap om könsskillnader i vården, ett tydligare jämställdhetsperspektiv i regionens ledning och styrning, principen om lika lön för lika arbete samt riktade insatser för att stärka kvinnors företagande. Att arbeta med jämställd upphandling och jämställt företagsstöd är viktiga verktyg för att motverka strukturella ojämlikheter mellan kvinnor och män. Svaren indikerar att det finns olika uppfattningar bland dom svarande om värdet av dessa insatser. Detta understryker behovet av långsiktiga och systematiska kunskapshöjande insatser, både internt i organisationen och i kommunikationen med medborgare, för att tydliggöra hur jämställdhet bidrar till effektivitet, kvalitet och rättvisa i regionens verksamheter. Rapporten pekar även på vikten av att fortsätta utveckla arbetet med jämställt bemötande i vård och service, då upplevd ojämlikhet riskerar att underminera tilliten till regionen och den demokratiska processen.

Våld i nära relationer: Att få av de svarande känner till vilket arbete regionen gör inom området våld i nära relationer eller vilket stöd som finns för utsatta är i sig inte

förvånande då det ofta är först när ett behov av vård och stöd uppkommer som en person undersöker detta. Det finns dessutom risker med att sprida information brett till medborgare om hälso- och sjukvårdens arbete då även våldsutövare skulle nås av den informationen och kunna använda den för att hindra eller försvåra utsatta att uppsöka eller ta del av hälso- och sjukvård. Regionen har i dagsläget ledande och styrande dokument inom området till stöd för hälso- och sjukvårdens verksamheter, det finns även möjlighet till kompetensutveckling genom stöd från Folkhälsoenheten. Rörande att ställa frågor om våld vid patientmöten så är det nationella kravet inom området att frågor ska ställas rutinmässigt vilket inte är att likställa med att frågor ställs vid vartenda patientmöte, det finns inte evidens för att screening för våld vid varje möte ger större upptäckt.

Jämlikhet:

Frågeställningen om regionen skapar jämlikhet i sitt arbete med funktionsrättsorganisationer, nationella minoritetsgrupper samt upphandling är intressant. Svaren skulle, precis som Demokratiberedningen i sin rapport beskriver, kunna bero på att det är svårt för den enskilde medborgaren att ha insyn och veta vad regionen gör inom området. Att öka jämlikheten i samhället genom insatser för vissa grupper, exempelvis människor med funktionsvariation och för nationella minoriteter, är avgörande för att skapa en inkluderade välfärd där stöd och insatser anpassas efter individens specifika behov och förutsättningar. Genom att arbeta aktivt med jämlikhet uppfyller regionen det lagstadgade kravet i Hälso- och sjukvårdslagen om vård på lika villkor. Likaså behöver Region Västerbotten vad gäller jämlik upphandling förhålla sig till aktuell lagstiftning LOU som möjliggör fri konkurrens ifrån alla EU-medlemsländer.

Hållbar konsumtion och produktion:

I en av frågorna ställs lokalproducerad och ekologiskt producerad mat mot varandra, men det finns inga motsättningar mellan dessa. Enligt regionens hållbarhetskriterier för inköp och användning av livsmedel främjar val av närproducerade livsmedel till en säkrare livsmedelsförsörjning, landsbygdsutveckling och biologisk mångfald medan ekologiska livsmedel minskar spridningen av gifter i miljön genom att det främjar en säker bekämpningsmedelsanvändning och utarmning av jordar i samband med livsmedelsproduktion. Ur miljösynpunkt är det därför en vinst att arbeta med både närproducerade och ekologiska livsmedel. Vid inköp av livsmedel omfattas regionen av LOU, vilket också bör beaktas.

I rapporten nämns också kritik mot transport av färdiglagad mat. Transporter har en miljöpåverkan, men i beslut om regionens livsmedelsstrategi gjordes en sammanvägd bedömning av flera parametrar, där miljöpåverkan enbart var en del.

Kollektivtrafik: Tillgång till hållbara transportmedel som kollektivtrafik är en förutsättning för att minska regionens klimatavtryck från arbetspendling och patientresor.

Regionen bör bygga upp lager av viktigt material i händelse av kris.

Lager etableras just nu för att bland annat skapa en robust kvalitetssäkrad materialförsörjning i regionen. Lagerhållning i egen regi skapar säkerhetslager så att Region Västerbotten kan tåla störningar i leveranskedjan.

Avfall och förbrukningsmaterial: Det är positivt att de synpunkter som inkommit ligger i linje med regionens pågående arbete med hållbar resursanvändning och avfallshantering. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har delmål i sina respektive nämndplaner som syftar till att minska miljöpåverkan från

förbrukningsartiklar. Förbättringsförslaget kring öppettider på återvinningsstationer faller utanför regionens rådighet då kommunerna har ansvar för dessa.

Hur inspelen tas vidare i Agenda 2030-arbetet

Rapporten lyfter flera teman som ligger nära regionens pågående arbete. Många av de medskick som Demokratiberedningen förmedlar ligger helt i linje med regionstyrelsens uppdrag att göra regionens Agenda 2030arbete mer känt internt och externt. Under 2025 pågår ett utvecklingsarbete som bland annat innefattar:

- stärkta kommunikationsinsatser kring regionens hållbarhetsarbete,
- tydligare synliggörande av hur de globala målen integreras i ordinarie styrning och verksamhetsutveckling,
- utveckling av samverkans- och dialogformer, där både medarbetare och invånare ska ges bättre insyn och möjlighet att bidra,
- fortsatt arbete med att tydliggöra hur hållbarhetsarbetet konkret kommer invånarna till del.

De inspel som Demokratiberedningen presenterar kommer därför att vara användbara i det fortsatta arbetet under året. De risker och möjligheter som rapporten pekar på ligger i hög grad i linje med redan prioriterade insatser, och flera av beredningens rekommendationer kan direkt användas för att utveckla kommunikationen, dialogprocesserna och de interna stödstrukturerna.